

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 09 stycznia 2025 r.

ZRN.441.1716.2024.ER

(w odpowiedzi należy podać ten znak sprawy)

Szanowna Pani
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

Szanowna Pani Minister,

niniejszym na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Tekst jedn. Dz.U. poz 292 z 2023 r.) zwracam się z wnioskiem o rozważenie ewentualnej inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do zmiany przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Tekst jedn. Dz. U. 2809 z 2023 r. zwanej dalej „k.r.o.”) w ten sposób, że w przypadku sądowego orzekania o obowiązku alimentacyjnym w ramach wyroku rozwodowego Sąd może określić moment powstania obowiązku alimentacyjnego w określonej wysokości na dzień wniesienia pozwu.

W obecnym stanie prawnym zgodnie z art. 58 § 1 k.r.o. w wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Wyrok rozwodowy ma charakter konstytutywny i wywołuje skutki ex nunc. Zawarte w wyroku rozwodowym rozstrzygnięcie dotyczące wysokości zobowiązania alimentacyjnego jest więc skuteczne na przyszłość od daty prawomocności tego wyroku. W przypadku zobowiązań alimentacyjnych, które są dochodzone sądowo na innej drodze niż w ramach procesu rozwodowego Sąd orzeka natomiast o powstaniu roszczenia od dnia wniesienia pozwu. W rezultacie wyrok wydany w

takich sprawach obejmuje świadczenie alimentacyjne w wysokości zakumulowanych świadczeń okresowych przypadających za cały czas postępowania sądowego.

W doktrynie przyjmuje się też zasadę jednolitości wyroku rozwodowego, co oznacza, że zawarte w nim rozstrzygnięcia są ze sobą powiązane ścisłym węzłem funkcjonalnym. W tym miejscu należy podnieść, że w wyniku tak ukształtowanego orzecznictwa zasada ta jest rozumiana w ten sposób, że zaskarżenie orzeczenia wyłącznie w części rozstrzygającej o alimentach skutkuje uprawomocnieniem się pozostałych rozstrzygnięć, w szczególności orzeczenia rozwodu, jednakże w razie zaskarżenia przez stronę rozstrzygnięcia co do rozwodu wyrok nie może się uprawomocnić w zakresie alimentów. W rezultacie wniesienie środka odwoławczego np. w zakresie orzekania o winie powoduje również przesunięcie w czasie sądowego określenia zobowiązania alimentacyjnego, i tym samym zmniejszenie całkowitej wartości świadczeń.

Problem ten dostrzegł Sąd Apelacyjny w Katowicach, który w wyroku z 13.01.2010 r., w sprawie I ACa 782/09 wskazał na zasadność dalszego przesunięcia granicy integralności wyroku rozwodowego w sytuacji zaskarżenia tylko rozstrzygnięcia co do sposobu rozwiązania małżeństwa, tj. w przedmiocie winy, w celu ochrony uprawnionego do alimentów. Jak zauważa się w doktrynie pogląd ten jest jednak odosobniony [Fras Mariusz (red.), Habdas Magdalena (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz aktualizowany].

Wprawdzie przepisy k.p.c i kro dają możliwość zabezpieczenia kosztów utrzymania osoby uprawnionej do alimentacji przez okres postępowania rozwodowego, ale wysokość orzekanych w ramach zabezpieczenia powództwa świadczeń jest zazwyczaj niższa niż świadczeń orzekanych w wyroku końcowym. W rezultacie dzieci uprawnione do alimentacji, których wysokość zobowiązania alimentacyjnego jest rozstrzygana przez Sąd w wyroku rozwodowym są w gorszej sytuacji od dzieci, których zobowiązanie alimentacyjne jest dochodzone w postępowaniu skoncentrowanym wyłącznie zobowiązaniu alimentacyjnym (np. w przypadku dzieci pozamałżeńskich).

Na powyższy problem zwróciła uwagę obywatelka, która wystąpiła z wnioskiem o przystąpienie przez Rzecznikę Praw Dziecka do postępowania odwoławczego w sprawie indywidualnej, ale w świetle brzmienia art. 58 § 1 i § 2 k.r.o. oraz dotychczasowej doktryny,

przystąpienie takie nie jest uzasadnione. Rozwiązanie zasygnalizowanego problemu wymaga interwencji legislacyjnej.

Mając na uwadze powyższe sugeruję opracowanie np. zmiany w zakresie art. 58 k.r.o. poprzez dodanie po § 1b nowej jednostki redakcyjnej § 1c w brzmieniu:

„§ 1c Na wniosek jednego z małżonków sąd orzekając w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka może w wyroku orzekającym rozwód określić, iż zobowiązanie to powstaje od dnia wniesienia pozwu.”.

Z wyrazami szacunku

Monika Horna-Cieślak

Rzecznik Praw Dziecka